

دکتر مظاهری راه را برای پروب بخش خصوصی ایه عرصه نانوفناوری هموار کنیم

"گفتگو با دکتر طهماسب مظاهری رییس هیات مدیره و مدیر عامل بانک توسعه صادرات ایران"

فراوان کند.

نانو فن آوری، جهان را در آستانه بزرگترین انقلاب تاریخ قرار داده است، زیرا پیامدهای فن آوری نانو، با توجه به اینکه می تواند نقطه تلاقی "فن آوری اطلاعات" و فن آوری زیستی باشد، کاملاً حیرت انگیز خواهد بود. به همین سبب، بیشتر کشورهایی که به اهمیت این فن آوری در آینده پی برده اند، سرمایه گذاری های وسیع و امکانات علمی - تحقیقاتی قابل توجهی را به آن اختصاص داده اند. در کشور ما هم اگر چه در ابتدای فراگیر شدن نانو قرار داریم اما با توجه به ماهیت این فناوری - که در واقع، ایجاد نوعی نگرش و مکانیسم جدید و کارآمد طراحی و تولید محصولات نهایی تعداد زیادی از شاخه های علم است - در آینده ای نه چندان دور، فناوری نانو در صنایع مختلف فراگیر می شود و به مزیت مهمی در زمینه تولید بهینه و قابل رقابت تبدیل خواهد شد.

با این توصیف، اگر چه ورود کشور ما به عرصه تحقیقات و نیز عرصه سیاست گذاری، برنامه ریزی و تدارک زیر ساخت های این بخش، نسبت به سایر کشورهای پیشتاز، کمی دیر بوده، اما آغازی امیدوارکننده داشته است. نکته فناوری نانو در این است که ماده در اندازه های نانومتری، خواص جدید و متفاوت با مقیاس های بالاتر دارد که این خواص توجه جدی دانشمندان و پیشگامان به کارگیری ابزارها و مفاهیم جدید را برانگیخته است. کاربردهای این فناوری هم بسیار گسترده و متنوع است و تقریباً در همه صنایع موجود تاثیر گذار می باشد. بیشتر شرکت ها در حال حاضر، دانش مقیاس نانو را برای بهبود روش ها و فناوری های موجود بکار می گیرند. در حال حاضر، فناوری نانو یک فناوری توانمندکننده است و این پتانسیل را دارد که فناوری بسیار دگرگون ساز و انقلابی باشد. در حال حاضر شرکت ها و صنایع ایرانی می توانند از قدرت توانمندساز این فناوری برای رشد و توسعه خود استفاده کنند که قطعاً تاثیر بسزایی در رونق اقتصادی کشور ما خواهد داشت.

اشاره:

اولین کنگره علوم و فناوری نانو طی مدت اخیر در دانشگاه تهران با حضور بسیاری از صاحب نظران برگزار شد و دکتر طهماسب مظاهری مدیر عامل بانک توسعه صادرات ایران نیز از سخنرانان این کنگره بود. در همین زمینه گفتگویی با ایشان انجام شده که شروع آن در اینجا آمده است.

جایگاه فناوری های نوین را در اقتصاد ایران چطور می بینید؟

یکی از مهم ترین پیامدهای فناوری های نوین در دنیای امروز، تاثیرات بسیار گسترده آن بر اقتصاد است، چه در سطح جهانی و چه در سطح منطقه ای. امروزه کشورهای توسعه یافته در تلاشند تا اقتصاد خود را بر محور فناوری های نوین پیش ببرند، بطوری که بسیاری از کشورها، سودهای کلان و سرشاری را از طریق تجارت الکترونیک کسب می کنند و اقتصاد آنها اقتصاد اینترنت محور شده است. قطعاً کشور ما نیز که اقتصادی متکی بر نفت دارد در تلاش است تا خود را از نفت مستقل کند، می تواند با تکیه بر فن آوری های نوین، نه تنها به رونق اقتصادی دست پیدا کند، بلکه از اتکای به نفت نیز رهایی یابد.

برای نانوفناوری در اقتصاد ایران، چه جایگاهی را تعریف می کنید؟

از نانو تکنولوژی، بیوتکنولوژی و فن آوری اطلاع رسانی، به عنوان سه قلمرو علمی نام می برند که انقلاب سوم صنعتی را شکل می دهند. از این روست که کشورهای در حال توسعه که اغلب از دو انقلاب قبل جای مانده اند، می کوشند تا با سرمایه گذاری در این سه قلمرو، عقب ماندگی خود را جبران نمایند. نانو تکنولوژی، کاربردهای گسترده ای در تمام حیطه های زندگی دارد و از این رو، توسعه آن می تواند به بهبود و تسهیل زندگی کمک

◆ کشور ما نیز که اقتصادی متکی بر نفت دارد و در تلاش است تا خود را از نفت مستقل کند، می توان با تکیه بر فناوری های نوین، نه تنها به رونق اقتصادی دست پیدا کند، بلکه از اتکای نیز نفت نیز رهایی یابد

بیت تردیدی نیست که فناوری‌های دارای مزیت و برتری هستند که در نهایت منجر به تولید ثروت شده، باعث ارتقای سطح زندگی و افزایش رفاه عمومی شوند. به نظر جنابعالی، در کشور ما فناوری نانو دارای این مزیت‌ها هست؟

در چند سال اخیر، فناوری نانو به عنوان یک فناوری نوین و برخوردار از رشد شناخته شده و این مساله باعث شده است که از مرحله تحقیق به سوی مرحله بهره‌برداری حرکت کرده و یافتن زمینه‌های مناسب برای انتقال آن به حوزه تجاری از اهمیت خاصی برخوردار باشد. اما علیرغم پیشرفت سریع بسیاری از تکنولوژی‌ها در بعد آزمایشگاهی، فرایند تجاری‌سازی آنها، از جمله موانع گسترش این تکنولوژی‌ها است و فناوری نانو نیز از این قاعده مستثنی نیست.

برای تجاری شدن یک طرح، مقوله‌های مختلف علمی و فناوری، حقوقی، مالی و اقتصادی درگیر هستند که تنها با یک مدیریت متمرکز و شبکه‌سازی، می‌توان این عوامل را بدرستی با هم مورد استفاده قرار داد. از سوی دیگر، تجاری‌سازی فناوری، حلقه مفقوده مهمی در راستای توسعه و تعالی کشور و تولید ثروت و درآمد و حل مشکلات عدیده اقتصادی می‌باشد. در حال حاضر، چالش‌های عمده‌ای فرا راه تجاری‌سازی محصولات نانویی در ایران وجود دارد بطوریکه وجود چنین چالش‌هایی باعث تاخیر در ورود این محصولات به بازار شده است.

علیرغم تحقیقات گسترده‌ای که در زمینه نانوفناوری در کشور صورت گرفته است و علیرغم دستیابی به محصولاتی از قبیل انواع نانو پودرها، بازارسازی این محصولات و کاربرد آنها در صنایع مختلف با مشکلات زیادی همراه بوده است. بی‌شک، برای تسهیل جریان توسعه و تجاری‌سازی فناوری نانو در کشور، باید این موانع را از جلوی راه محققان، کارآفرینان و صنعتگران برداشت.

بیت رابطه نانوفناوری و رشد اقتصاد در سطح جهانی و در سطح ایران چگونه است؟

پیش‌بینی بازار محصولات مبتنی بر فناوری نانو، بالغ بر هزار میلیارد دلار است. همچنین این فناوری، قادر به ایجاد ۱۲ میلیون فرصت شغلی تا سال ۲۰۱۵ خواهد بود. انتظار می‌رود که آثار فناوری نانو بر بهره‌وری، همانند آثار فناوری اطلاعات باشد.

البته فناوری نانو در هر جایی از جمله در ایران، مزیت‌های خاص خود را دارد، اما موفقیت در توسعه فناوری نانو، پیش‌نیازها و الزاماتی دارد که توجه به آنها از افراط و تفریط در برنامه‌ریزی جلوگیری می‌کند. مشکلات و موانع موجود در کشور، نباید باعث نوسیدی از حصول نتایج عالی و محافظه‌کاری شود، بلکه باید به افزایش تلاش و دقت بیشتر منجر شود، از طرفی، جذابیت‌های این فناوری و سرعت زیاد تحولات جهانی و علاقه فراوان متخصصان و برنامه‌ریزان به آن، نباید موجب تعجیل و شتاب در دستیابی به نتایج گردد. رفع موانع و تامین ابزارهای لازم، نیز

◆ با وجود پیشرفت

سریع بسیاری از تکنولوژی‌ها در بعد آزمایشگاهی، فرایند تجاری‌سازی آنها، از جمله موانع گسترش این تکنولوژی‌هاست و فناوری نانو نیز از قاعده مستثنی نیست

شرط مهم موفقیت بشمار می‌رود.

بطور خلاصه، می‌توان گفت که بازار نانوفناوری، تاثیر بسیاری بر فرصت‌های شغلی و سودهای کلان در سطح جهانی دارد. قطعاً کشور ما ایران نیز از این پتانسیل‌ها بی‌نصیب نخواهد بود و این مشروط به رعایت الزامات و رسیدن به شرایط لازم است.

بیت در متن سند راهبردی نانو فناوری کشور، پیش‌بینی شده است که تا پایان برنامه چهارساله توسعه، کشور ما حداقل به رتبه ۱۵ جهانی دست یابد. این پیش‌بینی را تا چه حد واقع‌بینانه می‌دانید و برای رسیدن به آن چه چاره‌اندیشی باید نمود؟

سند راهبرد توسعه فناوری نانو در جمهوری اسلامی ایران، چارچوب فعالیت کشور در سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۳ را مشخص می‌کند و به سه افق زمانی کوتاه مدت (دو سال)، میان مدت (پنج سال) و بلند مدت (۱۰ سال) تقسیم شده است. این سند، چشم‌انداز و مأموریت، اهداف کلان، راهبردها و برنامه اجرایی و همچنین ساختار مدیریت کلان توسعه فناوری نانو را دربرمی‌گیرد. اینکه این پیش‌بینی‌ها و برنامه‌ریزی تا چه حد واقع‌بینانه است، بستگی به این دارد که شرایط و ابزارهای مهم همانطور که گفتیم، تامین شوند و موانع آن رفع گردند.

برای رسیدن به نتیجه اول، باید به زیرساخت‌هایی که این نوع فناوری نیاز دارد، توجه کرد. زیرساخت‌های مورد نیاز برای هر مرحله از توسعه این فناوری، باید با مطالعه مستمر، از قبل آماده شوند و آماده‌سازی اغلب این زیرساخت‌ها هم وظیفه دولت است. از جمله مهم‌ترین این زیرساخت‌ها می‌توان به مقررات تسهیل‌کننده، شبکه‌های اطلاع‌رسانی، آزمایشگاهی تایید کیفی و مرجع، مراکز رشد و پارک‌های فناوری اشاره کرد. از دیگر الزامات، ایجاد بسترهای حقوقی و قانونی مناسب از طرف دولت است که به پیشرفت این فناوری کمک می‌کند.

بیت نقش علوم و فناوری نانو در تغییر رویکرد اقتصاد کشورمان از اتکالی به نفت را بیان فرمایید؟

معادل ۵۳ برابر افزایش یافته که بیشترین افزایش به سال ۲۰۰۱ با نرخ ۹۰ درصد است.

طبق اعلام مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، هم‌اکنون سالانه رقمی حدود ۷۶ میلیارد دلار در سطح جهان در رابطه با فناوری نانو هزینه می‌شود که رقم سرانه برای هر نفر حدود ۷۳ دلار است. این رقم سرانه با جمعیتی حدود ۷۰ میلیون نفر برای کشور ما باید معادل ۹۰ میلیون دلار (حدود ۹۰ میلیارد تومان) باشد، در حالی که هزینه سالانه کشور ما در این بخش از پنج یا شش میلیارد تومان تجاوز نمی‌کند. مطابق برآوردها، اگر ما بتواند در این زمینه سرمایه‌گذاری سالانه چند میلیون دلاری انجام دهد، در بازار آینده این فناوری قادر خواهد بود یک درصد معادل ۱۰ میلیارد دلار از بازار جهانی را به دست آورد.

باتوجه به سیاست‌ها و راهبردهای اتخاذ شده در کشور در زمینه رویارویی با فناوری نوین نانو و نیز با توجه به ریشه‌ای بودن فناوری مذکور در بسیاری از جهات، می‌توان این گونه گفت که فاصله موجود میان ایران و دیگر کشورهای جهان در زمینه این فناوری بسیار کمتر از فاصله موجود در زمینه فناوری‌های قدیمی‌تر است و با اتخاذ تصمیمات مقتضی، نه تنها می‌توان این فاصله را به صفر رساند، بلکه می‌توان برخی از شاخه‌ها بر دیگر کشورها پیشی گرفت. با این حال، نکته اساسی در کشور ما (از گذشته تاکنون) عدم توجه به روند تجاری‌سازی فناوری در کشور است.

سهم پژوهش از درآمد ناخالص ملی در کشورهای پیشرفته افزون بر یک و نیم درصد (۱/۵٪) می‌باشد و حال آنکه در کشور ما هنوز به هفت درصد (۷٪) هم نرسیده است. علت رادر چه می‌بینید؟

اعتبارات پژوهشی از عوامل مهم چرخه تحقیقات است. از همین روست که سهم تحقیقات از درآمد ناخالص ملی در کشورهای مختلف، همواره به عنوان یک شاخص مهم توسعه یافتگی مورد توجه قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، بسیاری از دست‌اندرکاران این عرصه، به ویژه پژوهشگران، از کمبود اعتبارات پژوهشی به عنوان علت عمده ضعف فعالیت‌های پژوهشی در کشور یاد می‌کنند.

بارها مقام معظم رهبری بر سرعت بخشیدن به روند پژوهش و تولید علم در کشور سهم پژوهش از درآمد ناخالص ملی مصوب در برنامه چهارم توسعه کشور تاکید داشته‌اند. در کشور، ما هنوز به اهمیت پژوهش و تاثیر آن بر درآمد ناخالص ملی واقف نیستیم، ضمن اینکه هر فعالیتی که قرار است منجر به درآمد و سود شود، نیاز به شرایط و پیش‌زمینه‌هایی دارد که باید اول آنها را فراهم آورد. به عنوان مثال، در همین مورد نانو فناوری یک نکته مهم در آن وجود دارد و آن این است که این فناوری هنوز حتی برای متخصصان شناخته شده نیست و همین امر راه را برای گمانه‌زنی‌های متنوع هموار می‌کند. بنابراین، با توجه به وجود آثار مثبت و منفی بالقوه نهفته در تکنولوژی نانو، باید آگاهانه و با تدبیر و پژوهش به سمت این تکنولوژی حرکت کرد، چرا که با از دست رفتن فرصت‌ها، کشور از قافله این علم عقب خواهد ماند.

تاثیر بسیار زیاد این فناوری بر اقتصاد کشور از یک سو و تاثیرات آن بر بهره‌برداری از خواص و پدیده‌های فیزیکی، شیمیایی و زیستی از سوی دیگر، قطعاً بر اقتصاد نفت محور ما تاثیر گذار خواهد بود. مهم این است که ما چگونه از پتانسیل این فناوری بهره‌برداری می‌کنیم.

آیا ایران در بازار جهانی محصولات مبتنی بر نانو تکنولوژی جایگاهی را برای خود در نظر گرفته است؟ جایگاه ما چند درصد از این بازار خواهد بود؟ و چه مدت زمانی را برای دستیابی به بازار هدف پیش‌بینی می‌کنید؟

در مدل‌های گوناگون ارزیابی فناوری، مدلی موسوم به مدل پلکانی برای محک زدن قابلیت‌های فناوری یک کشور وجود دارد که روشی برای مقایسه سریع قابلیت‌های فناوری آن کشور در برابر دیگران است، یعنی می‌توان دولت‌ها را چهار طبقه، از نوع A یا خیلی ضعیف تا نوع D یا خیلی قوی تقسیم کنیم.

۱- دولت‌های نوع A - دولت‌های ناآگاه و منفعل، که نیاز به ایجاد قابلیت‌های فناوری را تشخیص نمی‌دهند.
۲- دولت‌های نوع B - دولت‌های واکنش‌گر، که نیاز به بهبود قابلیت‌های فناوری را به خاطر اهداف محیطی، رشد و صادرات تشخیص داده‌اند، اما تمایل یا توانایی نشان دادن واکنش در رویارویی با فناوری‌های نوین را ندارند و به همین علت، نمی‌توانند وقایع را به نفع خودشان شکل بدهند.

۳- دولت‌های نوع C - دولت‌های راهبردی، که دانش مناسبی از چگونگی ارتقای قابلیت‌های فناوری در کشورشان دارند این گونه دولت‌ها می‌توانند پروژه‌های فناوری ملی را به طور کامل اجرا کنند و یک رویکرد راهبردی برای ایجاد قابلیت‌ها اتخاذ نمایند، مانند کره یا تایوان. برای مثال، در هنگ‌کنگ، دولت سازمانی را ایجاد و مستقر کرده است که از انتشار فناوری بین‌بنگاه‌های کوچک و متوسط برای غلبه بر نقایص بازار، همچون کمبود اطلاعات در بازارهای خارجی، حمایت می‌کند.

۴- دولت‌های نوع D - دولت‌های خلاق، که رهبران بین‌المللی در جهان در حال توسعه‌اند، یعنی می‌توانند به سرعت قابلیت‌های فناوری ملی را بهبود دهند.

در زمینه فناوری نانو (به طور عام) جمهوری اسلامی کشور ایران در زمره کشورهای C یا کشورهای راهبردی قرار دارد، به این معنی که با توجه به فعالیت‌های صورت گرفته، قابلیت سیاست‌گذاری قوی داخلی وجود دارد و رویکردی راهبردی برای اکتساب فناوری اتخاذ گردیده است. مسلماً در برخی از زمینه‌ها کشور در پشت‌مرزهای فناوری قرار خواهد گرفت، ولی با این حال توانایی‌های قابل توجهی در کشور وجود دارند که از قابلیت اتکای زیادی برخوردارند.

در حال حاضر، حدود ۳۰ کشور دنیا در حوزه نانو تکنولوژی فعال هستند و پیش‌بینی شده است که در ۱۰ سال آینده، بازار هزار میلیارد دلاری محصولات نانو شکل بگیرد. از طرفی، بررسی‌ها در کشورهای مختلف نشان داده است، که میزان سرمایه‌گذاری آنها در تحقیق و توسعه نانو تکنولوژی در جهان، بین سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۱،

◆ در حال حاضر، حدود ۳۰ کشور دنیا در حوزه نانو تکنولوژی فعال هستند و پیش‌بینی می‌شود که در ۱۰ سال آینده بازار هزار میلیارد دلاری محصولات نانو شکل بگیرد

شما چه سیاست‌های حمایتی را برای رشد و توسعه تحقیقات در فناوری‌های نوین پیشنهاد می‌کنید؟

ماهیت گسترده فناوری نانو و تعامل نزدیک و زیاد آن با علوم و فناوری‌های موجود و تأثیرات اقتصادی و اجتماعی بسیار آن، تلاش بیشتری را می‌طلبد تا فاصله ما با کشورهای پیش‌تاز در این عرصه کم‌تر شود و بدین منظور لازم است که در ابتدا باید بودجه سالانه بیشتری به این بخش اختصاص یابد و ثانیاً باید با اتخاذ سیاست‌های مناسب و ایجاد تسهیلات لازم، بخش خصوصی برای ورود به این عرصه ترغیب شود. یکی از مهمترین سیاست‌های حمایتی دیگر، جذب سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نانو است و پیش‌زمینه همین امر نیز مطالعه موانع و راهکارهای سرمایه‌گذاری می‌باشد تا از طریق آن، بتوان به رفع موانع و ایجاد راهکارها پرداخت و سرمایه‌گذاران این حوزه را شناخت. رشد و توسعه تحقیقات در این فناوری هم نیاز به سرمایه‌گذاری دولتی و هم خصوصی دارد.

نقش مدیران ارشد نظام در رشد فناوری‌های نوین در کشور چیست؟

امروزه توجه دولت‌ها و سیاست‌گذاران به توسعه فناوری نانو امری غیرقابل اجتناب محسوب می‌گردد. کشورهای مختلف سرمایه‌گذاری‌های فراوانی بر روی فناوری نانو انجام داده‌اند و سعی در کسب حداکثر منفعت از سرمایه‌گذاری‌های خود را دارند. بدین منظور، بیشتر کشورها سیاست‌های مختلف تشویقی، ترویجی و توسعه‌ای را در پیش گرفته‌اند.

یکی از وظایف دولت، در جهت رشد فناوری‌های نوین در کشور، ایجاد زیرساخت‌ها، ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری و برقراری امنیت آن است و مجلس شورای اسلامی هم باید در این زمینه با تصویب قوانین حمایتی و رفع موانع حقوقی به دولت کمک نماید. طبیعی است که مدیران ارشد نظام هم باید با آگاهی نسبت به پتانسیل‌های این فناوری و دستاوردها و نتایجی که می‌تواند برای اقتصاد کشور به ارمغان بیاورد، نسبت به تأمین زیرساخت‌ها و هموار کردن راه این فناوری اقدام کنند و زمینه‌های حقوقی آن را نیز فراهم نمایند. اما مهم‌ترین نکته در مورد مدیران، کسب آگاهی و توجه شدن نسبت به مزایای این فناوری است. دیگر اینکه زمینه تحقیقات و پژوهش در زمینه این فناوری را باید ایجاد کنند و بادر اختیار قرار دادن امکانات و تجهیزات به موسسات تحقیقاتی، دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، زمینه رشد و توسعه این فناوری را مهیا کنند.

جناب‌عالی به عنوان یکی از مدیران چرخه اقتصادی کشور، در زمان تصدی خویش بر وزارت امور اقتصادی و دارایی، چه جایگاهی برای فناوری قایل بودید؟ و چه تمهیداتی را به لحاظ حمایت اقتصادی از نوآوری‌ها در فناوری نانو اندیشیدید؟ و اساساً در شرایط کنونی چه پیشنهادی دارید؟

تا به حال در کشور ما در زمینه نانو تکنولوژی سرمایه‌گذاری‌هایی گرفته و بهتر است که این کار را ادامه دهیم تا به آن هدفی که می‌خواهیم، برسیم. یکی از نکات مهم در سیاست فناوری در هر کشور، اولویت‌بندی موضوعات و حوزه‌های فناوری است و اولویت‌های فناوری در هر کشور نسبت به سایرین متفاوت است. در شرایط کنونی، به اعتقاد بنده، باید به اولویت‌بندی حوزه‌های فناوری نانو در ایران توجه کرد که از جمله آنها اولویت‌بندی شاخه‌های صنعتی، فناوری‌های مورد سرمایه‌گذاری، زمینه‌های تحقیقاتی و حوزه‌های کاربرد است که باید مورد تعمق و بررسی و حمایت اقتصادی قرار گیرند.

هر نقطه نظر دیگری هم دارید، بفرمایید؟

دیدگاه‌های مثبت و منفی پیرامون کاربرد نانو مطرح است. برخی منتقدان از انباشته شدن کره زمین از موادی که ممکن است این فناوری به ارمغان آورد و به نوعی خطرناک باشد، ابراز نگرانی می‌کنند، اما نظر طرفداران سرسخت این نوع فناوری بیشتر متوجه تأثیرات مثبت آن در ارتقای زندگی، تولیدات جدید و توسعه گرایانه و تولید محصولات ارزان‌تر می‌باشد.

صرف‌نظر از دیدگاه‌های متفاوت نسبت به عوارض مثبت و منفی این فناوری و کاربردهای درست و نادرست آن - که بی‌تردید مانند اختراع «دینامیت» است که بعدها از ندامت «تویل» را به دنبال داشت، یا هواپیما که با شوق پرواز و سپس حمل مسافر ساخته شد و بعدها از انواع دیگران برای بمباران‌ها و نابودی انسان‌ها استفاده شد - این فناوری هم می‌تواند هم جنبه‌های بسیر مفید و هم جنبه‌های بسیار مخرب و زیان‌آور داشته باشد. به بیان دیگر، نانو فناوری مانند یک تیغ دو لبه است که می‌توان از آن در مسیر خیر و صلاح یا نابودی و فنا استفاده کرد.

در پایان از شما و همکاران محترم تان تشکر می‌نمایم.

دکتر مظاهری: مطابق استانداردهای جهانی، سقف اعتبارات تخصیص یافته در رابطه با فناوری نانو در ایران، باید حدود ۹۰ میلیارد تومان باشد، در حالیکه هزینه سالانه کشور ما در این بخش از پنج یا شش میلیارد تومان تجاوز نمی‌کند